

Suomen Lasten
Kuwa-Napinen

kotia, pyhä- ja kiertokoulua warten.

Kirjoitti

Gero Hyvärinen.



Hinta 25 penniä.

Toensuussa,
Toensuun Kirjapaino-yhtiön kustannuksella, 1889.



Suomen Lasten
Kuwa=Napinen

kotia, pyhä- ja kiertokoulua warten.

Kirjoitti

Cero Hyvärinen.



Toensuussa,
Toensuun Kirjapaino-yhtiön kirjapainossa 1889.

Neuvoja

lasten vanhemmille ja opettajille.

Lapsset owat Herran Jumalan. Herra ne antaa ja Herra ne ottaa poisikin. Heillä on kuolematon sielu ja ijankaikkiseen elämään owat he kutsutut.

Kallis on siis tawara, rakkaat isät, äidit ja opettajat, hoitoonne uskottu. Ja tärkeä on kristillisen kasvatuksen tehtävä: kasvattaa lapsi olemaan Jumalan aina. Silloin ainoastaan on hän hyvä lapsi, siweä nuorukainen, kunnan kansalainen maallisessa ja ikuisen osan perillinen taiwaallisessa isänmaassa.

Sinun on welvollisuutesi, hyvä isä ja äiti, lapsesi kaswatus. Se alkaa jo lapsen sikiämisestä.

Sielu ja ruumis kaipaawat kumpikin kasvatuksen hoitoa. Ja ensimmäinen on sielun suhteen, että rukoilette hartaasti joka päivä itsenne ja jo kohdussa elävän lapsenne edestä sekä pitkitätte esirukousta siihen asti, kuin Herra lapsen pois kutsuu, siis läpi lapsenne maallisen elämän. Ja ensimmäinen on ruumiin suhteen, että pidätte oman ruumiinne aina puhtaana; hoidat warowasti, äiti, itseäsi, kunnes lapsi lahjoitetaan; pidätte pienenne ruumiin ja waatteet aina puhtaina, hankitte hänelle terveellistä ravintoa, puhdasta ilmaa ja lämmintä niin, kuin suinkin woitte.

Kasvatukseen kuuluu kristillinen kotiopetus.

Samalla nimittäin, rakkaat vanhemmat, kun te rukoilette itsenne ja tuon vielä älyttömän, leikkivän lapsenne edestä, jonka pyhässä kasteessa saatoitte warsinaisesti Jumalan lapsiksi, Herran Jesuksen lunastuksen omistajaksi ja Pyhän Hengen työ- ja asunajijaksi, niin alkakaa, sen mukaan kuin hänen hymärryksensä kehittyi, vähitellen puhella hänelle Jumalasta, oikeasta isästä, taiwaasta, oikeasta kodista, ijankaikkisesta ilosta ja elämästä siellä. Jo kolmivuotiaana opetatte hänelle ulkoa lyhyen, yksinkertaisimman aamu- ja ehtoorouksen hymä ruokajunaufset, jotka luette itsekin sekä pitkitätte näin läpi oman ja lapsenne elämän.

Leikkiföön lapsi ensimmäiset vuotensa. Hänen lapselinen ilonsa sulostuttatsoon elämäanne, jonka tähden leikkiä ja iloa älä lapseltasi kiellä, waikka taiwutatkin häntä sopiwasti hywiin tapoihin.

Wähitellen alkaa sitte lukemisen opetus. Tätä älä kumminkaan tee ennen lapsen wiidennettä, mutta älä myöskään jätä jälkeen seitsemännen itäwuoden.

Sinulla on oikeus, isä ja äiti, opettaa itse lastasi. Sepä on welwollisuutesikin. Pidä siis kunnian-asiana tämän oikeuden ja welwollisuuden käyttäminen, se on, opeta lapsi kotona lukemaan ja lukemansa ymmärtämään.

Uuiksi tässä kalliissa työssä tulewat pyhä- ja kiertokoulut. Niissä on tilaisuus aina käyttää lapsesi. Sitte kähtät, lukemaan opittua, jos waan suinkin voit, lapsen vielä enempiä oppimista ja kansallista siwistystä warten läpi kansakoulun.

Kristillisellä kotikaswatuksella ja kofi- mutta myös koulu-opetuksella (jillä kodissa tulee opettaa lasta koulunkin aikana), hankit lapsellesi kalliimman tawaran, kuin suurinkin rikkaus, perustat itsellesi lapsesi sydämmeen siunaawan muiston, mutta huolettomuudella ja laiskuudella katkeran, syyttävän muiston.

Kun siis lapsen wiidennestä, kuudennessa tahi seitsemännessä itäwuodesta rupeatte hänelle opettamaan lukutaitoa, niin tarjoon teille seuraawat neuvot ja pyyhän, että ne ensin itse opitte ja sitte vähitellen opettatte lapsellekin. Säännöt owat aiwan ulkoa osattawat. Sillä wasta ne oikein opittua ja ymmärrettyä, käsittää lapsi, mikä on selwä lukutaito.

1.

Kielestä ja kielen-äänteistä.

Suomenkieli on meidän, suomalaissten, äidinkieli.

Joka kieli on kokoon pantu kielem-äänteistä.

Kielen-äänteitä on suomenkielessä 22, nimittäin seuraawat 20, joilla on kullakin oma merkkinsä: **a, d, e, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w, y, ä, ö**, sekä merkittömät eng-äänne ynnä loppuhenkonen (?).

Kielen-äänteet lausut sinäkin puhtaasti puhellesi sekä

myös, kun esimerkiksi laista nufuttaessa laulat: a-a-a-a; ä-ä-ä-ä; eli sihuutat: s-s-s-s tahti täryhtät: r-r-r-r.

Kielen-äänteiden merkkejä sanomme kirjaimiksi.

2.

Kielen-äänteistä ja kirjaimista.

Kirjaimia on suomenkielen sanoissa 21, nimittäin: **a, d, e, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w, y, ä, ö.**

Kun suomenkielen täytyy vielä pitää lainassa sanoja ja nimiä myöskin muista kielistä, niin tarvitaanfin itse teossa tuntea seuraava kirjaimisto, jossa sen 27 eri kirjainta, kun ne ovat näin yksinään, lausutaan, ei liian pitkään vetämällä, näin:

aa, bee (pehmeä bee), **cee** (see), **Dee, ee, äf** (ei ef), **gee, hoo, ii, jii** (ei jee), **foo, äll** (ei ällä eikä el eli ellä), **äm** (ei äm-mä, em, emmä), **än** (ei ännä, en, ennä), **oo, pee** (ei pie), **quu** (kuu), **är** (ei ärrä, er, errä), **äs** (ei ässä, es, essä), **tee** (ei tie), **uu, wee** (ei wuu eikä wie), **x** (äks) (ei ässä, eks, eksiä), **yy, zettä** (tsetä), **ää, öö.**

Kielen-äänteet ovat kahden laisia: **ääntiöitä ja kerakkeita.**

Ääntiöitä on kielessämme 8; kerakkeita 13.

Ääntiöitä ovat: **a, e, i, o, u, y, ä, ö.** Ne voivat yksinään muodostaa tavuita.

Kerakkeita ovat: **d, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, w** sekä vieraskieliset **b, c, f, q, x, z.** Ne voivat muodostaa tavuita ainoastaan ääntiöiden keralla.

Pitkästi kuuluva ä ä n t i ö kirjoitetaan **k a h d e l l a** kirjaimella; esim. **kuulee** (ei tässä kule).

Pitkästi kuuluva **k e r a k e** kirjoitetaan myös **k a h d e l l a** kirjaimella; esim. **kukko** (ei tässä kuko).

Kun kaksi eri ääntiötä kuuluu samaan tavuuseen, niin muodostavat ne **k a k s i o i s - ä ä n t i ö n.**

Kaksiois-ääntiöitä on kielessämme 16, nimittäin: **ai, ei, oi, ui, yi, äi, öi; au, eu, iu, ou; uo, yö, ie; äy ja öy.**

Kirjaimien suhteen on tarfoin huomattava, että

bee B äännetään melkein kuin **p**, mutta pehmeästi; esim. **Berlin, Betabara;**

cee (see) C äännetään **e, i, y, ä ja ö** ääntiöiden edellä tavuun alussa aina kuin **s**; esim. **Cicero** lue **Siifero**; kaikissa

muisa kohdin kuin **f**; esim. **Cornelius** lue **Kornelius**, **Claudius** lue **Klaudius**, **Maccabeus** lue **Makkabeus**;

ch (see hoo) **Ch** äännetään useimmin kuin **f**; esim. **Christian** (tawaa se=ho=är=i=äs **Kris** te=i ti **Kristi** a=än an) **Kristian**, **Achilles** (tawaa **A** se=ho=i=äl kil **Akil** äl=e=äs les) **Akilles**; waikka oikeastaan se on äännettävä kuin jäykkä **h**;

Dee D äännetään melkein kuin **t**, mutta paljoa pehmeämmin. Puheessa jättää kielemme itämurre Deen enimmäkseen ääntämättä, sanoen siis esim. **paassa**, **weessä**; länsimurre taas on useimmin paikoin muuttanut sen **r**:ksi tahti **l**:ksi ja sanoo **parassa**, **weressä** tai **palassa**, **welässä**; mutta kirjasta lukemaan ja itsekin kirjoittamaan pitää toki jokaisen suomalaisen, puheestaon huolimatta, oppiman Deekin oikein ja sanoman siis **padassa**, **wedessä**. Muutoin ei Dee koskaan alota eikä lopeta perisuomalaisista sanaa;

äf F äännetään hywin supistetuin huulin kuin äkkiä sibah-tawa **hw**; esim. **Farao** lue (ell'et ehken osajiffikaan sitä aiwan oikein lausua) **Waarao**, **Kefas** lue **Kee=hwäs**, **Efeso** lue **Ge=hweso**;

ph (pee hoo) **Ph** äännetään aiwan kuin edellä sanottu **f**; esim. **Philistea** lue **Filistea**, **Phariseus** lue **Fariseus**. (Ell'et osajifi aiwan oikein ääntää **f**:ää, luet tietysti nämäkin wain **Wilistea**, **Wariseus**.);

gee G käytetään eng-äänteen merkkinä, waikka se ainoastaan n-äänteen kanssa woipi sen ilmoittaa. Siksi tawataar **g** suomenkielessä ainoastaan yhdistyksesä **ng** eikä alota koskaan perisuomalaisista sanaa; esim. **sangen**, **hangan**, **fangen**; wieraskielissä sanoissa äännetään se kuin pehmeä **f**, waan perisuomalainen sanoo waan paljas **f**; esim. **Gustaf**, perisuom. sanoo **Kustahw**, **Gosen**, perisuom. **Koosen**, **Gabriel**, perisuom. **Kaapriel**;

hoo H äänne yhdistyksesä **rh**, ja **th** ei kuulu ensinkään; esim. **Pyrhus** (tawaa **Pe=h=är** **Pyr** är=ho=u=äs **rus**) **Pyrhus**, **Theofilus** lue (ell'et osajifi ihan oikein ääntää **f**) **Teohwiilus**, **Thomas** lue (tawattuasi **Te=ho=o** **Too** äm=a=äs **mas**) **Toomas**, waan älä milloinkaan **Tohmas**;

q (kuu) **Q**, joka tawataan ainoastaan yhdistyksesä **qw** (kuu wee) eli **qu** (kuu uu), äännetään aiwan kuin **f**; esim. **Quick** lue (tawattuasi **Qu=we=i=se=ko**) **Kwikk**, **Quentin** lue **Kenttin**; **x** (äks) **X** äännetään aiwan kuin **ks**; esim. **Xerxes** lue (tawattuasi **Äks=e=är** **Xser** äks=e=äs **kfes**) **Kserkses**, **Xarxes** lue **Za=ksar=tes**.

3 (tsetä) 3 äännetään aivan kuin ts; esim Zion lue Tzion, Zebaoth lue Tzeebaot;

sh (äs hoo) Sh äännetään suomalaiselle wieraasti suhaja-
walla sh-äänellä, jonka sijaan, ken ei sitä osanne, on parasta
waan ääntää s; esim. Shipka lue waan Sipka, Puschkin lue waan
Puschkin. (Kentiesi olet kuullut esim. Nunuksen karjalaisen kysy-
män: „ongš sjiull' sjiell' mitä?“ Siinä on suhajawa sh-ääne;

sch (äs see hoo) Sch äännetään samoin kuin sh; esim.
Schwei; (tawaa Us=se-ho-we=e-i-tsetä ja sano waan yhteen) Sweits;
Wanhimmissa kirjoissa tawataan vielä kirjain s (äs äs),
joka äännetään kuin sš sekä kirjain s (tee tsetä) joka äännetään
kuin ts.

Muistutus. Wieraskielisissä nimissä äännetään hywin
usein warsinkin ensimmäisen tawuun ääntiö pitkänä, waikka se
kirjoitetaan lyhyenä; sen tähden on edellisissä esimerkeissäkin
käskeyty lufemaan Siisero, Waarao, Keehwas, Gehweso, Koosen,
Kaapriel, Tzion, Tzeebaot, Toomas, waikka kirjassa on waan
yksi ääntiö Cicero j. n. e. Samasta syystä lausutaan kallein
nimi Jeesus, waikka kirjoitetaan yhdellä ulla Jesus.

Jos nyt kaikki kielen-äänteet ja niiden merkit, kirjaimet,
osattaisiin oikein ääntää, niin sopisi niistä helposti muodostaa
tawuita.

3.

Tawuista.

Tawuu on se määrä kielen-äänteitä, jonka yhdellä puhal-
luffella ulos hengitetty ilmamäärä synnyttää; esim. tuo toi tuon.

Kun kielen-äänteistä muodostetaan tawuita, on siinä san-
gen tarffaan noudatettava seuraamia sääntöjä:

tawateissa lausutaan joka kirjain erikseen, selwästi ja puolta
lyhemmin kuin muntoin; siis a (ei aa) e (ei ee) i (ei ii) j. n. e.
be (ei bee) ce (ei cee) de (ei dee) ge (ei gee) ho (ei hoo) j. n. e.
ja tawataan esim. lause Herran pelko on wiisauden alku lyhyesti
ja terävästi kuuluwalla tawaustawalla näin:

Ho=e=är Her är=a=än ran

tawuita kokoon wetäessä äännetään aina ensimmäinen tawuu
kowemmalla ja muut matalammalla äänellä; siis ensimmäinen
tawuu Her kowemmalla ja toinen ran matalammalla äänellä,
joten tawateessakaan ei enää saa ääntää Heer=raan, waan tawuista

pitää syntyä aiwan luonnollisesti lausuttu sana Herran pe=e-äl pel ko=o ko pelko o-än on we=i=i wii äs=a ja wiija u wiisan de=e-än den wiisanden a=äl al ko=u ku alku. Alkoon siis kukaan enää tawatko esim. ii sano ii ässä ää jää iisää, waan lausukoon lyhyesti, terävästi ikään kuin tökfäyttämällä i äs-ä jä ja kokoon wetäessä ääntäköön ensimmäisen tawuun kowemmalla ja jälkimmäisen matalammalla äänellä, niin muodostuu täsfäin jo tawaamisessa suoraan luonnollisesti kuuluwa sana isä;

Yksi kerake kahden ääntiön välissä tawataan aina jälkimmäiseen tawuusen; esim. kerake t kahden ääntiön a:n ja a:n välillä sanassa pata tawataan aina pe=a pa te=a ta pa-ta eikä koskaan pat-a.

Muistutus. Yhdistetyissä sanoissa tawataan kerake omaan sanaansa; esim. alinomainen tawataan a=lin=o=mai=nen, matkamies tawataan mat=ka=mies eikä ali=no=mainen, mat=kam=ies.

Kahdesta kerakkeesta kahden ääntiön välissä tawataan edellinen aina edelliseen ja jälkimmäinen jälkimmäiseen tawuusen; esim. kahdesta kerakkeesta k ja k kahden ääntiön u:n ja o:n välillä sanassa kuffo tawataan aina edellinen k edelliseen ja jälkimmäinen k jälkimmäiseen tawuusen; siis kuf=ko eikä koskaan kuff=o eli ku=kko; p ja s a:n ja i:n välillä sanassa lapsi tawataan aina lap=si eikä koskaan laps=i eli la=psi;

Kolmesta kerakkeesta kahden ääntiön välissä tawataan aina kaksi edellistä edelliseen ja jäänyt jälkimmäinen jälkimmäiseen tawuusen; esim. r, l ja l i:n ja o:n välillä sanassa kirffo tawataan aina kirf=ko eikä koskaan kir=kko, vielä vähemmin ki=rffo eli kirff=o.

Tawuut yleensä owat loppupääteiltään kahja lajia: awo naisia ja suljetuita.

Awonaiset tawuut päättyvät ääntiöllä; esim. tawuut poi=ka.

Suljetut tawuut päättyvät kerakkeella; esim. tawuut war=räs.

Tawuut yleensä owat vielä laajuudeltaan myöskin kahja lajia; lyhyitä ja pitkiä.

Lyhyitä owat kaikki awonaiset tawuut, jotka päättyvät lyhyeen ääntiöön; esim. tu=le si=n ä.

Pitkiä owat kaikki tawuut, jotka päättyvät joko pitkään ääntiöön tai kahjois-ääntiöön tai kerakkeeseen, olkoot sitte awonaisia tai suljetuita; esim. tee seu=ran täh=den.

Tavuista vielä on muistutettava, että kaksois-ääntiöt muodostavat aina sanan alussa yhden tavuun, mutta jos ne yhtyvät etempänä sanassa, eikä jälkimmäinen ole i, niin ne tavautaan erikseen; esim. au-ta mies-tä wii-ja-nt-ta kai-no-ut-ta op-pimaan; pie-ni-en poi-ti-en lei-tit.

Poikkeuksen säännöstä tekewät semmoiset tavuut, joiden lopusta on joku kielen-ääne poisja; esim. hi-el-lä hi-us halaistaan.

Suomalaiset sanat alkavat aina yhdellä kerakkeella, mutta kun kieleemme on kotiutunut muukalaisiakin sanoja, on opittava oikein tavaamaan ja ääntämään kahdellakin kerakkeella alkavia sanoja, niin kuin esim. Kris-tus, profetta, kruu-nu, Kro-a-tsi-a.

Jos nyt osattaisiin oikein tavuut oikealla äänenpainolla, se on, korolla toisiinsa liittää, niin muodostuisi niistä jo tavauteissa luonnollisilta kuuluvia sanoja.

4.

Sanoista.

Puhuttu sana on ajatuksen äänellinen ilmaus.

Painettu ja kirjoitettu sana on ajatuksen merkki.

Sana on pantu kokoon tavuista, tavuut kielen-äänteistä.

Sanat suomenkielessä ovat joko yksitavuisia esim. maa, kaksitavuisia esim. maa-ta eli monitavuisia esim. maas-san-sa.

Sanat lyhennetään joko yksinkertaisia juurisanoja esim. matka tahi yhdistettyjä johtosanoja esim. matkamies.

Sanoista muodostetaan lauseita. Esim. sanoista lapsi ja lukee muodostuu lause: lapsi lukee.

Lause on sanoilla ilmoitettu ajatus.

Lause on siis kokoon pantu sanoista, sanat tavuista ja tavuut kielen-äänteistä.

Lauseilla me ilmoitamme ajatuksemme muille ja muut ilmoittavat meille, joko puhumalla eli kirjoittamalla.

Meidän puheemme ja kirjamme on omaa suloista suomenkieltä.

Ennen kuin kumminkaan osaamme selvästi lukea kirjasta ajatuksia, tarwitsemme välttämättä myös seuraavan opetuksen

5.

Wäli- ja muista merkeistä.

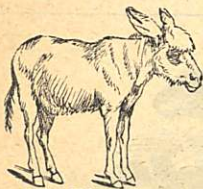
, pilkku	; puolipiste	: kaksoispiste eli	. piste eli
lyhin pysäys.	kaksi wertaa niin	seurausmerkki	päätösmerkki
	pitkä pysäys kuin	tavallisesti kol-	pihin pysäys,
	pilkussa.	me kertaa niin	neljä kertaa
		pitkä pysäys kuin	niin pitkä,
		pilkussa.	kuin pilkussa.
? kyshyysmerkki ! huutomerkki	O eli [] sulku-	merkki	„—“ lainaus-
lauseen lopussa pisteen arwoi-	nen, muualla lyhempi pysäys.		merkit välillä
			olevat sanat
			muualta lai-
			natut.
' hengähdysmerkki — ajatusmerkki = yhtäläisyysmerkki - eli = ta-			wans= eli yh-
			distyysmerkki.
∴ kertausmerkki * eli † osoitusmerkki § pykälämerkki			„ samoin o-
edellä olewa fer-			lewan merkki.
rotaan uudestaan.			

6.

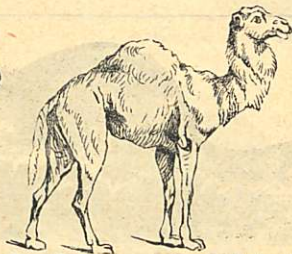
Lyhennyksistä.

esim. luetaan esimerkiksi,	j. o luetaan se on,
j. n. e. „ ja niin edes päin,	j. t. j. „ se tahtoo sanoa,
y. m. „ ynnä muuta,	n. t. „ niin kutsuttu,
y. m. m. „ ynnä monta muuta,	n. j. „ niin sanottu,
e. Kr. „ ennen Kristuksen	j. Kr. „ jälkeen Kristuksen
syntymää,	syntymän.

I. Kirjaimisto.



A Aa=fi a

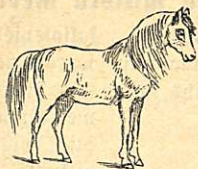


D Dro-me-da-ri d E En-fe-li e

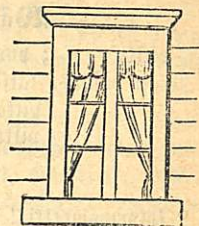




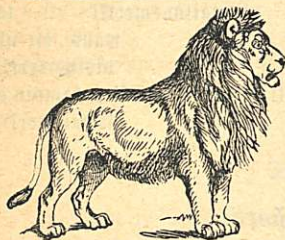
G Gi-raf-fi g



H He-wo-nen h



I It-tu-na i



J Ja-lo-pen-ra j



K Koira k



L Lai-wa l



M Ma-ja-wa m



N Nee=fe=ri n



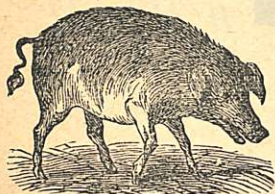
D D=ra=wa o



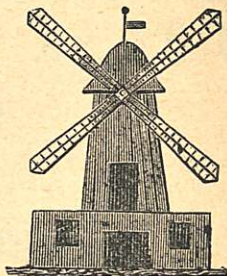
P Päs=fi p



N Ne=ki r



S Si=ka f



T Tuu=li=mhl=ly t.

U Uf=fo u





W Wen=he w



Y Yöf=kö y



Ö Öl=ly=lamp=pu ö

Tavalliset kirjaimet.

A B C D E F G H I J K
 L M N O P Q R S T U
 V W X Y Z Ä Ö

a b c d e f g h i j k l m n o
 p q r s t u v w x y z ä ö

Latinaiset kirjaimet.

A a B b C c D d E e F f G g
 H h I i J j K k L l M m N n
 O o P p Q q R r S s T t U u
 V v W w X x Y y Z z Ä ä Ö ö

Wälimerkit.

, ; : ? ! = — .

II, Tawansharjoituksia.

(Que Neuwojen 3:as osa.)

Kun lapsi tuntee kaikki kirjaimet, alkaa tawaamisen opetus. Neuwojen sääntöjä noudattaen tawataan tarkasti kaikki alempana olevat harjoitukset ja opetetaan tuntemaan wälimerkit. Ulkolukua siten, että lapsi pitää kirjaa kädesjään, ja toisen sanelun mukaan on siitä lukewinaan, ei saa koskaan opettaa ennen, kuin lapsi itse osaa sisältä lukea. Kufousten ulkoluku wanhemman sanelun jälkeen on tapah-tuwa ilman kirjaa.

1. Yksinäisiä tawuita.

a e i o u y ä ö

Ma Ea Ei Do Uu Ny Nä Öö

Mi Ei Di Ui Yi Ni Si au ou eu iu uo

yö ie Äy Öy

ah	ha	eh	he	ih	hi	oh	ho	uh
hu	hy	hy	äh	hä	öh	hö	af	fa
ef	fe	if	fi	of	fo	uf	fu	yf
ty	ät	fä	öf	fö	al	la	el	le
il	li	ol	lo	ul	lu	yl	ly	äl
lä	öl	lö	am	ma	em	me	im	mi
om	mo	um	mu	ym	my	äm	mä	öm
mö	an	na	en	ne	in	ni	on	no
un	nu	yn	ny	än	nä	ön	nö	ap
pa	ep	pe	ip	pi	op	po	up	pu
yp	py	äp	pä	öp	pö	ar	ra	er
re	ir	ri	or	ro	ur	ru	yr	ry
är	rä	ör	rö	as	sa	es	se	is
fi	os	so	us	su	ys	sy	äs	fä
ös	fö	at	ta	et	te	it	ti	ot
to	ut	tu	yt	ty	ät	tä	öt	tö
wa	we	wi	wo	wu	wy	wä	wö	

ai	hai	jai	fai	lai	mai	nai	pai
rai	fai	tai	wai	ei	hei	jei	fei
lei	mei	nei	pei	rei	sei	tei	wai

oi	joi	hoi	foi	loi	moi	noi	poi
roi	foi	toi	woi	ui	jui	hui	fui
lui	mui	nui	pui	rui	fui	tui	wui
yi	ji	hi	fi	li	mi	ni	pi
ryi	fyi	tyi	wyi	äi	jäi	häi	fäi
läi	mäi	näi	päi	räi	fäi	täi	wäi
bi	jöi	höi	föi	löi	möi	nöi	pöi
röi	föi	töi	wöi	au	hau	jau	fau
lau	mau	nau	pau	rau	fau	tau	wau
eu	heu	jeu	feu	leu	meu	neu	peu
reu	feu	teu	weu	iu	hiu	jiu	fiu
liu	miu	niu	piu	riu	fiu	tiu	wiu
ou	hou	jou	fou	lou	mou	nou	pou
rou	fou	tou	wou	uu	huu	juu	fuu
luu	muu	nuu	puu	ruu	fuu	tuu	wuu
uo	huo	juo	fuo	luo	muo	nuo	puo
ruo	fuö	tuö	wuö	hö	hyö	jö	fyö
lyö	myö	nyö	pyö	ryö	fyö	työ	wyö
ie	hie	jie	lie	kie	mie	nie	pie
rie	fie	tie	wie	äy	häy	jäy	fäy
läy	mäy	näy	päy	räy	fäy	täy	wäy
öy	höy	jöy	föy	löy	möy	nöy	pöy
röy	föy	töy	wöy.				

Saf	fal	man	nap	par	ras	jat	tat
Reh	lef	meſ	nel	peſ	rem	ſen	ter

Pih	fil	min	nip	pif	rin	fit	til
Mof	mol	mon	mop	mor	mos	mot	tom
Nuh	nuf	nul	num	nun	nup	nur	nut
Pyh	pyf	lyp	pyl	nyp	rhp	shp	typ
Räh	räf	räl	räm	rän	räp	räs	rät
Söh	šof	šöl	töf	töl	wäl	wöl	wöt

Haa faa laa maa naa paa raa saa
 Tee lii muu lyy poo pää pyh rhy

Piuf	Piuf	Tiuf	Mark	Mark
Park	Kanf	Sorf	Tans	Wanf
Murs	Pyrs	Kons	Kört	Kärt

2. Yksitavuisia sanoja.

(Que Neuwojen 4, 5 ja 6:des osa.)

Hän, he. Te, me. Se, ne. Ei
 hän tuo, waan suo. Ken tuon thön
 toi? Hän sen toi ja wei jo pois.
 Kun saan, niin wie waan. Nyt on
 yö. Maa se saa. No jo nyt, kun
 möi ja söi.

Hän, He, Hei, Hui, Hyi; Ja,
 Jos, Jo, Juon, Juot, Juo, Join,
 Joit, Joi, Jään, Jäät, Jää, Jäin,
 Jäit, Jäi; Ken? Kuu; Kun; Kuin;
 Luu. Luon. Luot. Luo. Loin Loit.

Voi. We, Waa, Waan, Waat;
 Wynn. Wynth. Wynn. Wöin: Wöit:
 Wöi: Wöhn: Wöhöt: Wöhö: Wöhös.
 Wi? Wuun. Wuu. Wuut. We,
 Wyt, Wiin! Wo! Wuo! Wuin, Wuit,
 Wui. Di! Dn! Dois: Wuu — Wuun
 — Wuut — Wii. (Wiit.) [Wiin.] „Wyn,
 „Wynth,“ „Wynn.“ Wää — Wään —
 Wääät. Se. Sen. Suon, Suot, suo;
 Soin, Soit, Soi. Saan, Sait, Sai;
 Sain: Saat: Saa. Siis: Suu, Suut,
 Suun. Syy! Syyh! Syyt? Söhn,
 Söhöt, Söhö. Söin, Söit, Söi. Te;
 Tuo; Tuon; Työ — Työn — Työt —
 Tuot; Toin; Toit; Toi. Taas! Tie,
 Tai, Teen, Teet. „Tee.“ Uin, Uit,
 Ui? Waan; Wien, Wiet, Wie; Wein,
 Weit, Wei, Wai! Wain, Woi! Woit,
 Woin. Wuo, Wuot. Wöhö, Wöhn,
 Wöhöt. Wö? Wön, Wöt.

„Wyt jo näin“ — Wsä.

3. Yksi- ja kaksitekijäisiä sanoja.

Ei-no o-li pie-ni poi-ka. W-sä ja äi-ti neu-
 woi hän-tä. Wa-muin il-loin pu-hui i-sä pie-nen
 Ei-non kuul-len näin: tai-was on mei-dän ko-ti.

Siel-lä a-suu hy-wä, kait-kein pa-ras I-sä. Mi-nut pa-ni, Ei-no kul-ta, Hän waan tä-hän ko-tiin, jot-ta kat-son, neu-won ja pi-dän huo-len-fii-tä, et-tä si-nä kas-wat ja o=let hy-wä lap-si. Niin myös pa-ni Hän ja te-kee hy-wä äi-ti. Sit-fi neu-won nyt-kin täs-tä. Kir-ja on-kin hy-wän lap-sen en-si neu-wo, jos-ta pi-tää kau-nis lu-wun tai-to saa-da. Ja kyl-lä sen saa-kin, kun waan on hy-wä ja oi-kein uu-ras lap-si.

„Mi-nä“ sa-noi Ei-no „o=let hy-wä ja uu-ras“.
I-sän ja äi-din o-li hy-wä mie-li.

4. Yksi-, kaksi- ja monitawuisia sanoja — lauseina.

Suomaa merkit.

E-rää-nä il-ta-na kun i-sä tuli työs-tä, ot-ti hän Ei-no-po-jan pol-wel-leen ja sa-noi: kuu-les Ei-no. Si-nä o=let Ju-ma-lan lap-si. Sil-lä tie-dä: kun si-nä o=lit hy-win pie-ni, et o=san-nut pu-hu-a et-kä käy-dä, weim-me, äi-ti-fi ra-kas ja mi-nä, si-nut Her-ran Je-suk-sen luo. Se ta-pah-tui näin: he-ti kun me saim-me tie-tää, et-tä Ju-ma-la an-taa meil-le lap-sen, ru-koi-lim-me me Ju-ma-laa ja sa-noim-me: hy-wä Ju-ma-la, o-ta mei-dän pie-no-kai-sem-me myös täs-sä e-lä-mäs-sä o=ma-k-si lap-sek-se-fi. Niin was-ta-fi Ju-ma-la ja sa-noi: sal-li-kaa waan las-ten tul-la mi-nun ty-kö-ni ja äl-kää kiel-tä-kö hei-tä, fil-lä sen-kal-tais-ten on Ju-ma-lan wal-ta-kun-ta. Ja

teh-kää kait-ki kan-sat o-pe-tus-lap-sit-fi, kas-ta-en hei-tä.

Tä-män Ju-ma-lan o-man was-ta-uf-sen mu-kaan kas-tet-tiin si-nut-kin, ra-kas lapsi. Kum-mi-si pi-ti si-nu-a kä-si-war-rel-lan-sa sen ai-kaa kuin seu-ra-kun-nan sie-lun-pai-men yh-des-sä mei-dän mui-den kans-sa ru-ko-li si-nun e-des-tä-si ja kas-toi, wa-la-en kä-del-län-sä puh-das-ta wet-tä pää-hä-si, si-nut kol-mi-yh-tei-sen Ju-ma-lan, Is-sän ja Po-jan ja Py-hän Hen-gen ui-meen. Täs-sä kas-tees-sa ot-ti hy-wä Ju-ma-la si-nut o-mak-si lap-sel-sen-sa myös-kin tääl-lä maan pääl-lä ol-les-sa-si.

Ju-ma-la on siis si-nun oi-ke-a i-sä-si. Tai-was tu-le-wa ko-ti-si.

Ju-ma-lan lap-set o-wat hy-wiä. Ja jos ne sat-tu-wat te-ke-mään pa-haa, pyh-tä-wät he he-ti an-teek-si. Ja Ju-ma-la an-taa lap-sel-leen, jo-ka an-teek-si pyh-tää ei-kä en-ää o-le pa-ha, an-teek-si.

O-le siis, Ei-no kul-ta, si-nä-kin hy-wä. Mut-ta kun o-let pa-haa teh-nyt, niin pa-ne kä-te-si ris-tiin ja sa-no näin: hy-wä Ju-ma-la, an-na mi-nul-le an-teek-si kait-ki pa-huus. Kun näin teet, jo-ta yn-nä kait-ke-a hy-wää Ju-ma-la käs-ki mei-dän, hy-wän äi-ti-si ja mi-nun, si-nul-le o-pet-ta-maan, niin py-syt ai-na hy-wä-nä Ju-ma-lan lap-se-na ja Hän kas-wat-taa si-

nus-ta hy-wän ih-mi-sen se-kä ot-taa sit-te, kun
ai-ka tu-lee, tai-waan i-ha-naan ko-tiin.

5. Vieraskielisiä nimiä.

(Que Nenuojen 2:nen osa.)

B b C c D d F f G g Q q X x Z z.

Ba-bel. Bib-li-a. Bar-na-bas. Ben-ja-min.
Ci-ce-ro. Chris-tus. Cor-ne-lius. Clo-thil-da. Da-
ni-e-l. Da-vid. Da-ri-us. De-mar. Del-fos. Fi-
lip-pi. Fa-ra-o. Fla-vius. Far-sa-los. Ga-li-le-a.
Gab-ba-ta. Ga-le-ri-us. Gal-li-a. Qui-zot. Qvi-
ri-na-lis. Qvin-ti-li-a-nus. Xer-xes. Ky-a-xa-res.
Xan-ti-pas. Zi-on. Za-cha-ri-as. Ze-ba-oth. Xe-
no-fon. Phi-lip. Phi-lis-tea. Pha-ri-se-us. The-o-
dor. The-se-ys. Ju-gur-tha. Kar-tha-go. Rho-
dos. Ty-rhe-ni-a. Thy-a-ti-ra. La-o-di-ke-a.

6. Yhdistettyjä johtosanoja.

Py-hä-kou-lu on Pää-si-äis-maa-nan-tai-na
Kui-kan-lah-den Y-lä-ta-los-sa. Kan-sa-kou-lu-
ra-ken-nus-ta teh-dään kir-kon-ty-lään. Kan-san-
wa-lis-tus-seu-ra on Suo-men-maas-sa. Y-li-o-
pis-to on pää-kau-pun-gis-sam-me Hel-sin-gis-sä.
Suo-men kan-sas-sa on kat-si pää-hei-mo-a: kar-
ja-lai-set ja hä-mä-läi-set. Tu-hat-jär-wi-sel-lä
Suo-men-nie-mel-lä ne mo-lem-mat a-su-wat.

7. Raamatun lauseita.

Raamatun käännöskomitean uuden suomennoksen mukaan.

Lap=set kuun=nel=kaa wii=saan pu=het=ta ja op=pi=kaa. Her=ran pel=to on tie=don al=ku. Hou=kat hyl=kää=wät wii=sa=u=den ja ku=rin.

Kuu=le, poi=ka=ni, i=sä=fi ku=ri=a ä=lä=kä hyl=kää äi=ti=fi neu=wo=a; sil=lä ne o=wat i=ha=na sep=pe=le pääl=le=fi ja kää=dyt kau=lal=le=fi. Poi=ka=ni, jos syn=ti=set si=nu=a hou=kut=te=le=wat, ä=lä suos=tu!

Her=ra an=taa wii=sa=ut=ta ja hä=nen suus=tan=sa tu=lee tie=to ja ym=mär=rys. Ä=lä kat=so y=len Her=ran ku=ri=a, ä=lä=kä in=hoo hä=nen nuh=det=tan=sa. Sil=lä jo=ta Her=ra ra=kas=taa, si=tä Hän ku=rit=taa ja niin kuin i=sä poi=kaan=sa lem=pii Hän hän=tä. Hu=tu=as on se ih=mi=nen, jo=ka wii=sau=den löy=tää ja ym=mär=rük=sen kä=fit=tää. Sil=lä wii=saat pe=ri=wät kun=ni=an, mut=ta tyh=mät saa=wat hä=pi=än.

Vii=sas poi=ka i=la=hut=taa i=sän=sä, mut=ta tyh=mä poi=ka on äi=tin=sä mur=he. Ku=ri=a tot=te=le=va kul=kee e=lä=mään, mut=ta nuh=teen ylen=kat=so=ja ek=syy. Van=hurs=kaan muis=to py=syy siu=na=uk=ses=sa, mut=ta ju=ma=lat=to=main ni=mi la=hoo.

Her=ran siu=na=us — se rik=kaak=si te=kee, ei=kä sen o=hes=sa o=ma vai=va mi=tään li=sää. Ke=säl=lä ko=koo toi=mel=li=nen poi=ka; e=lon ai=ka=na ma=kaa kel=vo=ton poi=ka. Me=ne, lais=ka, muu=ri=ai=sen ty=kö; kat=so sen me=no=a ja vii=

sas-tu! Sen, jol-la ei o-le yh-tään tuo-ma-ri-a, kait-si-jaa ei-kä hal-lit-si-jaa; se val-mis-taa ke-säl-lä syö-tä-vän-sä, on e-lon ai-ka-na ei-neen-sä koon-nut.

Su wif si on tyh mäl le pa han te ko ja wii-sa us tai don mie hel le. Her ran pel ko on — wi ha ta pa haa. Jo ka ku ri a ra kas taa, se tie-to a ra kas taa; mut ta jo ka nuh det ta wi haa on raa ka mai nen.

Jo ka köy hää pill kaa se hä päi see hä nen Luo jaan sa. Jo ka kat soo y len lä him mäis-tän sä, hän te kee syn tiä. Se lai naa Her ral le, jo ka wai wais ta ar mah taa ja Hän on hä nel le maf sa wa hä nen hy wän työn sä. Wa ral li suus tuo mon ta tut ta waa; mut ta köy hä jou tuu ys-tä wäs tän sä e ril leen. Jo ka tu kit see kor wan sa köy hän huu dol le, se saa it se kin ker ran huu taa, ei kä saa was ta us ta.

Pa rem pi on wä hä Her ran pe los sa, kuin suu ri aar re ja le wot to muus sen myhö tä. Pa-rem pi on wä hä wan hurs ka u des sa, kuin suu-ret tu lot wää rhy des sä.

Her ran pel ko on ku ri wii sa u teen ja fun-ni an e del lä käy nöy rhy s. Hä wi ön e del lä käy ko pe us ja yl pe ys lan kee mut sen e del lä. Ül lä ke hu hu o mi ses ta päi wäs tä, fil lä et tie dä, mi tä päi wä syn nyt tää. Riit tä köön si nu a toi nen, ei kä o ma suu si, wie ras, ei wät kä o mat huu le si.

Lempe ä was ta us a set taa kiu kun, mut ta
 loukkaa wa ja na nos taa wi han. Nöy rhy den
 palkka on Her ran pel ko, rik ka us, kun ni a ja
 e lä mä.

Jo ka wit saan sa sääs tää, se wi haa poi-
 kaan sa; mut ta jo ka hän tä ra kas taa, se hän tä
 a jois sa ku rit taa. Ku ri ta poi kaa si, sil lä wie lä
 on toi wo; mut ta ä lä nos ta kii wa-ut ta si nii-
 hin mää riin, et tä hä net tap pai sit. O pe ta
 las ta hä nen luon teen sa mu kaan, niin ei hän
 sii tä luo wu, wait ka wan hak si tin e lää.

Poi ka ni, kuu le mi nun sa no ja ni ja pi dä
 ne lu jas ti sy däm mes sä si! Kun ni oi ta i sää si
 ja äi ti ä si kaik ke na e lin ai ka na si ja pi dä Su-
 ma la sil mäi si e des sä ja sy däm mes sä si. Karta
 ett'et mi hin kään syn tiin mie lis ty ja Su ma-
 lan käs ky ä was taan tee. Mu ta ta wa ras ta si
 köy hi ä. Jos si nul la pal jo on, niin an na run-
 saas ti; jos si nul la wä hä on, niin an na sii tä
 wä häs tä hy wäl lä mie lel lä. Sil lä i lois ta
 an ta jaa Su ma la ra kas taa. Ä lä an na yl pe y-
 den hal li ta sy däm mes sä si ä lä kä sa nois sa si,
 sil lä se on kai ken ka do tuk sen al ku. Rhy sy ai na
 neu wo a wii sail ta. Kii tä ai na Su ma laa ja
 ru koi le, et tä Hän si nu a hal lit si si ja et tä kai-
 kis sa töis sä si seu rai sit Hä nen sa naan sa.

*Toi-mis-tan-sa tun-ne-taan poi-ka-nen-kin,
 jos-ko hä-nen te-kon-sa laa-tu on puh-das ja vil-
 pi-tön. Kuu-le i-sää-si, jo-ka si-nun siit-ti, ä-lä-kä*

kat-so äi-ti-ä-si y-len, kun hän van-hak-si tu-lee. Van-hurs-kaan i-sä suu-res-ti rie-muit-see ja vii-saan syn-nyt-tä-jä i-loit-see hä-nes-tä. I-loit-koon si-nun-kin i-sä-si ja äi-ti-si ja rie-muit-koon si-nun syn-nyt-tä-jä-si.

Muis-ta Luo-jaa-si nuo-ruu-des-sa-si, en-nen kuin pa-hat päi-vät tu-le-vat ja vuo-det lä-hes-ty-vät, jol-loin si-nä o-let sa-no-va: „ei ne mi-nul-le kel-paa.“ Pel-kää Ju-ma-laa ja pi-dä hä-nen käs-kyn-sä; sil-lä si-tä tu-lee kaik-kein ih-mis-ten teh-dä! Sil-lä Ju-ma-la tuot-taa kaik-ki työt tuo-mi-ol-le, kaik-ki sa-la-tut-kin työt, jo-ko ne o-vat hy-vi-ä ta-hi pa-ho-ja.

Ju ma lat to man uh ri on Her ral le kau his-tus, mut ta hurs kas ten ru ko us on hä nen mie-li hy vän sä. Hei tä teh tä vä si Her ran hal tuun, niin miet tee si me nes ty vät. Her ran ni mi on vah va lin na, van hurs kas juok see sin ne ja tu-lee var jel luk si. Jo ka kor van sa kään tää la ki a kuu le mas ta, hä nen ru ko uk sen sa kin on kau-his tus. Jo ka pa ho ja te ko jan sa peit tää, ei se me nes ty; vaan jo ka ne tun nus taa ja hyl kää, sil le ta pah tuu lau pe us.

Pois ta mi nus ta tur huus ja val heen sa na; köy hyyt tä ja rik ka ut ta ä lä mi nul le an na, vaan an na mi nun syö dä mää rä o sa ni lei pää, ett' en kyl läs ty nee nä kiel täi si si nu a ja sa-noi si: ku ka on Her ra? ta hi ett' en köyh ty nee-nä va ras tai si ja rik koi si Ju ma la ni ni me ä

vas taan. Köy hän kyn nös sä on paljo ruokaa; vaan jotka vää ryytätä tekevät, ne hukkuvat.

III. Sisäluku-harjoituksia.

1. Kotomaamme.

1. Täällä Pohjan tähden alla on nyt kotomaamme; Mutta tähtein tuolla puolen toisen kodon saamme.

2. Täällä on kuin kuffajella aika lyhyt meillä; Siellä ilo loppumaton, niin kuin enkeleillä.

3. Täällä sydän huokailee ja itku filmän täyttää. Siellä sydän iloitsee, ja silmä riemii näyttää;

4. Sinne toivon siivillä jo sydän pieni lennä; Siellä kun on kotomaani, sinne tahdon mennä.

2. Suomenmaa.

Huonetta, jossa asumme, kutsomme kodiksemme. Tästä näkyy kyllä vähän ympärystä, mutta nuo huoneet, puut, mäet ynnä muut estävät kauas katsomasta.

Mutta niiden takana on myöskin maata. Jos nousemme esim. korkealle mäelle eli kirkon torniin, niin näemme etemmä. Sieltä näkyy peltoja, niittyjä, metsiä, mäkiä, laaksoja, järviä, taloja, mökkejä niin pitkältä kuin silmä kantaa.

Kaikki tämä maa ja paljon enemmänkin maata, jota emme yhdestä kohden näe, on Suomenmaa. Tässä maassa asuivat isämme ja isäimme isät kauan aikaa ennen meitä. Sen tähden kutsomme sitä isänmaaksi eli isäimme maaksi.

Jokainen tarvitsee tuntea ja rakastaa tätä maata. Häden ja waaran hetkinä olemme wel-

kapääät puolustamaan sitä hengellä ja werellä. Niinhän esi-isämmein ennen tekivät.

Kuusi ja puoli sataa vuotta oli Suomi yhdistetty Ruotsin waltakuntaan. Nyht on isänmaamme yhdistetty Wenäjän, alaltaan maailman suurimpaan, waltakuntaan. Wenäjän itsewaltias Keisari on myöskin meidän Hallitsijamme, Suomen rakastettu Suuriruhtinas.

Suomenmaata rajoittaa etelässä Laatokan järwi ja Suomenlahti; lännessä Pohjanlahti ja Ruotsinmaa; pohjoisessa Norjanmaa ja Wenäjä sekä idässä Wenäjä.

Suomenmaa on wanhuudestaan jaettu yhdeksään maakuntaan. Ne owat: Wersinais-Suomi, Ahwenanmaa, Satakunta, Uusimaa, Häme, Karjala, Sawo, Pohjanmaa ja Lapinmaa; sekä kahdeksaan lääniin, jotka owat: Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen, Wiipurin, Wikkelin, Kuopion, Waasan ja Dulun lääni ynnä vielä kolmeen piispan alueeseen eli hippakuntaan, nimittäin: Turun, Powoon ja Kuopion.

Suomenmaan pääkaupunki on Helsinki. Siellä asuu maan korkeimmat hallitusmiehet, waan itse Keisari-Suuriruhtinas asuu Pietarissa. Muut Suomen suurimmat kaupungit owat: Turku, Wiipuri, Tampere, Dulu, Pori, Waasa ja Kuopio. Helsinki on suurin.

Suomenmaassa puhuwat ihmiset tätä sulois-ta suomentieltä. Itsekusjain paikkakunnassa puhutaan enemmän eli wähemmän murteellista kieltä, mutta näin kirjoissa käytetään samoin kuin oppineet puhuwatkin kirjakieltä. Siitä laulaa juuri runoilija:

Nouse, lennä, suomenkieli,
 Korkealle kaikumaan
 Suomenkieli, suomen mieli
 Niiss' on suoja Suomenmaan!

Wähäinen osa Suomentansaa Etelä-Pohjan-
 maalla, Ahvenanmaalla ja Uudella maalla puhuu
 ruotsia, jota muutoin moni wirtamieskin vielä
 käyttää.

Wähäinen osa maapalloa on maamme. Kyl-
 mää on ilman-ala talwella, mutta sitä herttai-
 sempaa ja ihanaa kesällä. Köyhä on myöskin
 maamme, mutta rehellinen työmies saa kummin-
 tin aivan kaikki tarpeensa. Pieni on kansamme
 voimallisten rinnalla, mutta Jumala on heikko-
 jen ja pienien turwa; niinpä maamme ja kansam-
 mekin. Me sitä rakastamme niin, kuin suurin
 Suomen runoilija on meitä opettanut laulamaan:

1. Oi maamme Suomi, synnyinmaa!

Soi sana kultainen
 Ei laaksoa ei kukkulaa
 Ei vettä rantaa rakkaampaa
 Kuin kotimaa tää pohjoinen
 Maa kallis isien.

2. On maamme köyhä siksi jää

Jos kultaa kaipaa ken,
 Sen vieras kyllä hylkää.
 Mut' meille kallein maa on tää
 Kanss' salojen ja saarien
 Se meist' on kultainen.

3. *Isänmaan virsi.*

1. O Herra siunaa ruhtinaamme,
 Suo henkes hälle ylhäältä;
 Hallitse myöskin säädyt maamme,

*Sun viisautes hengellä.
Ett' olis aina neuvoissansa
Yks' mieli, rakkaus rauha kanssa.*

2. *O Herra, siunaa Suomen kansa,
Suo sille runsas armosi,
Se kaikiss' että vaiheissansa
Sun oma kansas olisi!
Suo uskollisuus, vakuus meille,
Menestys elämämme teille!*

3. *O Herra, siunaa Suomen maamme
Runsaille taivaan lahjoilla,
Ett' ahkeralla työllä saamme
Ain' elämämme tarpeita!
Suo lasten lastemmekin siitä
Sun laupeudestas vielä kiittää!*

Lasten wirsjää.

1. *Mä filmän' luon ylös taiwaasen
Ja käten' yhtehen liitän;
Sua, Herra, ystävä lapsien,
Mä sydämmestäni kiitän.*

2. *Ah, iloist' on sua ylistää,
Ja mielellän' mä sen teenkin;
Mä tiedän: et mua hylkää sä,
Waan katsot myös wähaiseenkin.*

3. *O kiitos kaikesta, mitä soi
Sun armos' armasta mulle,
O kiitos muustakin, jot' en woi
Mä thystin lausua sulle!*

4. *Mä olen taimi sun tarhasjas
Ja warten taimasta luotu,
Sun isällisehen huomahas,
Jo syntymästäni suotu.*

5. *Mua suojaa sä, Isä armoinen,
Sun henkes woimalla vielä,
Ja tieni johdata taiwaasen,
Siäiseen elohon siellä.*

1. O Jumala et hylkää pienten ääntä,
Suo lapsenas mun itsen' puolees kääntää!
Tiedänhän ettäs olet isäni,
Nyht kuule siis tää rukoukseni.

2. Sä tähän elämään nun olet luonut,
Sä ruumiin', sieluni, kaihk' olet suonut;
Mun fastees puhdisti ja pyhitti,
Sun omaks lapsesjes mun omisti.

3. Mua auta hyvää halull' oppimahan,
Sun mieltäs mielelläni seuraamahan!
Mut' että tunnosjas mä kasvaisin,
Sinulle nuorena jo kelpaisin!

4. Pahasta seurast', joka wietteleisi,
Pois mua tyköäs eksytteläisi,
Mua suojaa, Herra, suo mun peljätä
Ja karttaa sitä niinkuin myrkkyä!

5. Suo että aikani' funniakses käytän,
Nuoruuten' päiwät pelosjas niin täytän,
Ett'ei ne tulis mulle karwaiksi,
Jos elää jallit täällä wanhaiksi!

6. O Jumala, sun haltuus annan tieni.
Suo että käskys muistan, waikka pieni,
Djentain niiden mukaan kulkuni,
Sik' kun sen ferran päätän luonasi!



Jesuksen syntymä ja elämä.

Kaikki ihmiset ovat syntisiä. Jumala lähetti poikansa Jesuksen Kristuksen vapauttamaan ihmisiä synnistä. Souluhyönä syntyi Jeesus Judean maalla Betlehemin kaupungissa. Jooseppi oli hänen kasvatustatolansa ja neitsy Maria hänen äitinsä. Paimenille ilmoittivat Herran Enkelit Jesuksen syntymisen ja Enkelit weijasivat: kunia olkoon Jumalalle korkeudessa, maassa rauha ja ihmisille hywä tahto.

Kolmenkymmenen vuoden ikäisenä kastettiin Jeesus. Johannes kastaja kastoi Jeesuksen Jordannin virrassa. Jumalan Henki tuli silloin kyyhkyyksen muodossa Hänen päällensä ja Jumalan ääni taivaaasta sanoi: tämä on minun rakas poikani, johon minä mielistyin.

Jeesus on lasten paras ystäwä. Sallikaat lasten tulla minun tyköni ja älkäätkö kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta, sanoo Jeesus. Kaikkia ihmisiä rakastaa Jeesus ja kaikki hywät ihmiset rakastawat ja rukoilewat häntä. Jeesus on meidän Wapauttajamme. Hänen kauttansa tulemme me autuaaksi. Jeesus on kärsinyt ja kuollut meidän synnteimme tähden. Totisesti Hän kantoi meidän sairantemme ja meidän kipumme Hän jählytti päällensä; — Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja synnteimme tähden on Hän hofuttu, rangastus oli hänen päällensä,

että meillä rauha olisi, ja hänen haawainja kautta olemme me paratut.

Juutalaiset eivät rakastaneet Jესusta. He eivät uskoneet häntä Jumalan pojaksi ja maailman vapahatajaksi. He tuomitsivat hänet kuolemaan. Pitkänäperjantaina naulitsivat pakanalliset sotamiehet Jესuksen ristinpuuhun Golgatalla. Siinä kuoli hän kahden pahantekijän keskessä. Kuollessansa rukoili Jesus taiwaallista Isäänsä wihamiestensä edestä ja janoi: Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät.

Samana päivänä haudattiin Jesus. Hänen ystävänsä hautasivat hänen ruumiinsa kalliohautaan yrttitarhasssa. Mutta hautaan ei Jesus jäänyt. Kolmantena päivänä hänen kuolemansa jälkeen eli Pääsiäis-aamuna nousi hän ylös ja ilmestyi opetuslastensa ja ystäväinsä joukkoon.

Keljäkymmentä päivää oli Jesus vielä maan päällä, mutta Helatuostaina astui hän opetuslastensa nähden ylös taiwaasen pilwessä. Siellä istuu hän Isänsä oikealla kädellä ja rukoilee Isäänsä meidän edestämme ja fieltä tulee hän wiimeisenä päivänä tuomitsemaan eläviä ja kuolleita. Jესuksen tykö saamme mekin mennä kuoltuamme, jos uskomme ja turvaamme Häneen, rakastamme Häntä ja pidämme Hänen käskynsä, sillä ei yhdessäkään toisessa ole autuutta, sillä ei ole muuta nimeä tai-

waan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaaksi tuleman. Ap. t. 4: 12.

Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän kruunun. Jlm. k. 2: 10.



IV. Uskoluku.

1. Herran Rukous.

Jsä meidän, joka olet taiwaisja. Pyhitetty olkoon Sinun Nimesi. Lähestyköön Sinun walta-
kuntasi. Tapahdukoon Sinun tah-
tosi niin maasja kuin taiwaasja.
Anna meille tänä päivänä meidän
jokapäiväinen leipämme. Ja anna
meille meidän syntimme anteeksi,
niin kuin mekin anteeksi annamme
meidän welwollisillenme. Ja älä
johdata meitä kiusaukseen. Waan

päästä meitä pahasta. Sillä Si-
 mun on valtakunta ja voima ja
 kunnia ijankaikkisesti. Amen.

2. Uskon Tunnustus.

1. Minä uskon Jumalan päälle, Isän
 kaikkivaltiaan, taiwaan ja maan Luojan.

2. Minä uskon Jeesuksen Kristuksen
 päälle, Hänen ainoan Poikansa, meidän Her-
 ranne, joka siki Pyhästä Hengestä, syntyi
 Neitseestä Mariasta; kärsi Pontsius Pilatuk-
 sen aikana, ristiin naulittiin, kuoletettiin ja
 haudattiin; astui alas helwettiin; kolmantena
 päivänä nousi kuolleista; astui ylös tairvaa-
 sen; istuu isän Jumalan oikealla kädellä;
 sieltä on tulewa tuomitsemaan eläviä ja
 kuolleita.

3. Minä uskon Pyhän Hengen päälle;
 yhden pyhän yhteisen seurakunnan, pyhain ih-
 misten yhteyden, syntein anteeksi saamisen,
 ruumiin ylös nousemisen ja ijankaikkisen elä-
 män.





3. Jumalan Kymmenen Käskyä.

Ensimmäinen käsky.

Minä olen Herra sinun Jumalasi. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.

Toinen käsky:

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herran sinun Jumalasi nimeä, sillä ei Herra pidä sitä rankaisematta, joka Hänen nimensä turhaan lausuu.

Kolmas käsky:

Muista lepopäivää, että sen pyhittäisit.

Neljäs käsky:

Sinun pitää kunnioittaman isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.

Viides käsky:

Ei sinun pidä tappaman.

Kuudes käsky:

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Seitsmäs käsky:

Ei sinun pidä warastaman.

Kahdeksas käsky:

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäsi vastaan.

Yhdeksäs käsky:

Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäisesi huonetta.

Kymmenes käsky:

Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäisesi emäntää, eikä hänen palvelijaansa, eikä piikaansa, eikä karjaansa, eikä juhtaansa taikka muuta, mikä hänen omansa on.

Rain loppu= eli päätösfanat:

Minä, Herra sinun Jumalasi, olen kiiwas Jumala, joka etsiskelen (kostan) isäin pahat teot lasten päälle kolman-

teen ja neljanteen polveen, jotka minua vihaavat; ja teen laupeuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.

Koko Jumalan lain pääsisällön voi sulkea seuraaviin kahteen käskyyn:

Ensimmäinen:

Siun pitää rakastaman Herraa siun Jumalatasti kaikesta sydämmestä, kaikesta sielustasi, kaikesta mielestä ja kaikesta voimastasi.

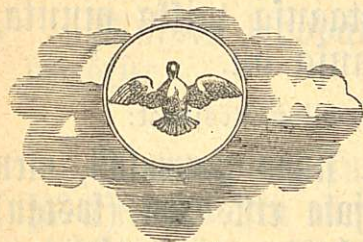
Toinen:

Ja siun pitää rakastaman lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.



4. Kasteen Sakramentti,

jonka asetus sanat kuuluvat näin:



Minulle on annettu kaikki voima taiwaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kas-

taen heitä Nimeen Isän ja Pojan ja Py-

hän Hengen ja opettaen heitä pitämään kaikki, kuin Minä olen teidän käskenyt. Ja katso! Minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.

Joka usko ja kastetaan, se tulee autuaaksi, mutta joka ei usko, se kadotetaan.

Ell'ei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla.

5. Herran Ehtoollinen,

jonka asetus sanat kuuluvat näin:



Meidän Herramme Jeesus Kristus sinä yönä, jona Hän petettiin, otti leivän, kiitti, murksi ja antoi Opetuslapsilensa, ja sanoi: „Ottaka-

kaa ja syökää! Tämä on Minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkää Minun muistokseni.“

Samalla nuotoa ehtoollisen jälkeen otti Hän myös kalkin, kiitti ja antoi heille ja sanoi: „Ottakaa ja juokaa tästä kaikki! Tämä kalkki on se uuden testamentin kalkki Minun weressäni, joka teidän ja monen tähden wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kuin te sen teette, niin tehkää se Minun muistokseni!“

6. Lasten Rukouksia.

Kun rukouksen siunattu harjoitus on jäänyt useammasta perheestä pois, niin pyhdän hartaasti, että jokainen vanhempi itse rukoilisi ja lapsensa todella opettaisi rukoilemaan joka aamu, ehtoo ja ruok'aika niin, kuin tässä neuvotaan, tällä ei tahtoen estää niitä, jotka muualta voivat opettaa lapsillensa sopivampia rukouksia, fitä tekemästä.

1. Pienen lapsen aamusiunaus.

Kiitos, hyvä Jumala, hyvästä unesta!
Tee minut hyväksi lapseksi, warjele myös kaikesta pahasta ja ota minut, isä, äiti, weikot, siskot ja kaikki ihmiset taiwaasen.

2. Mä herätesfäni aamulla
Lewolle menness' ehtoolla,
Sun puolees, Jesus, katsahdan,
Ett' annat awun autuaan.

Suo mun ain' olla omanas,
Suo elää, kuolla suojasfas;
Ja viimein kurja sieluni
Taiwaasen forjaa tykösi!

1. Pienen lapsen iltasiunaus.

Kiitos, hyvä Jumala, hyvästä päivästä!
Anna anteeksi kaikki pahuus, suojele myös tänä yönä ja ota minut, isä, äiti, weikot, siskot ja kaikki ihmiset taiwaasen.

2. Rakas Jeesus korjaa mua,
 Suojaa maata pannesan';
 Mut' ett' aina kiitän sua,
 Kanssan' ole noustessan!
 Jeesus asu tyhönän'
 Sinuss' suo mun pyshwän.

Pienen lapsen siunaus run'alle kähdesjä.

Kädet ristissä ja seisolla:

Jumala, siunaa ruokamme!

Pienen lapsen kiitos run'alta päästyä.

Kädet ristissä ja seisolla:

Kiitos, Jumala, hyvästä ruu'asta!

3. Koulu lapsen aamurukous.

Herra Jumala, taiwaallinen isä! me ruoilemme sinua: Sinun rakkaan Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden lainaa meille pyhä armosi, että me oikeassa uskossa, hywisssä ta woisssa ja opeisssa päivä päivästä kaswaisimme ja lisääntyisimme; ja että Sinä meitä, meidän vanhempiamme ja esivaltaamme tänä päivänä kaikesta pahuudesta armollisesti warjella ja suojella tahtoisit.

4. Koulu lapsen ehtoorukous.

Wartioitse meitä, Herra, rakas taiwaallinen isä ja warjele meitä siltä kawalalta kuu-

saajalta, joka aina ympäri käy, etsien, kenen hän saisi niellä. Anna meille armoa, että me wahwalla uskolla miehuullisesti häntä wastustamme ja tänä yönä Sinun pyhässä warjelukseksesi murheetoinna lepäämme, Sinun rakkaan Poikasi, Jesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta!



7. Herran Siunaus.

Herra siunatkoon meitä ja warjeltkoon meitä; Herra walistatkoon kaswonsa meidän päällemme ja oltkoon meille armollinen; Herra kääntäköön kaswonsa meidän puoleemme ja antatkoon meille iankaikkisen rauhan; Niimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen. Amen.



V. Oleishyödyllisiä tietoja.

1. Numerot.

Tavalliset :	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Latinaiset :	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
		Yksi	kaksi	kolme	neljä	viisi	kuusi	seitse mäs
kahdeksän								
9.	10.	11.	12.		20.			21.
IX.	X.	XI.	XII.		XX.			XXI.
yhdeksän	kymmenen	yhdistoista	kahdestoista		kahdeskymmentä			kahdeskymmentä yksi
30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.		
XXX.	XL.	L.	LX.	LXX.	LXXX.	XC.		
kolmekymm.	neljäkymm.	viisik.	kuusik.	seitsemänk.	kahdeksänk.	yhdeksänk.		
100.	101.	200.	300.	400.	500.	600.	700.	
C.	CI.	CC.	CCC.	CD.	C.	DC.	DCC.	
sata	sata yksi	kahsisataa	kolmes.	neljäk.	viisik.	kuusik.	seitsemänk.	
800.	900.	1000.		1889.				
DCCC.	CM.	M.		MDCCLXXXVIX.				
kahdeksänk.	yhdeksänk.	tuhat	tuhat	kahdeksänkysataa	kahdeksänkymmentä	yhdeksänk.		

2. Luvuulasu-merkit.

+ Yhteenlasu-merkki. — Wähennyshy-merkki. × Kerto-
ma-merkki. : Jakama-merkki. = Yhtäläisyyshy-merkki.

3. Nykyiset juuruuden mitat.

1 markka = 100 penniä. — 1 leiwiskä = 20 naulaa.
— 1 naula = 32 luotia. — 1 peninkulma = 10 wirstaa
= 18,000 kynnärää. — 1 wirsta = 1,800 kynnärää. —
1 syli = 3 kynnärää. — 1 kynnärä = 4 korttelia = 2
jalmaa. — 1 kortteli = 6 tuumaa. — 1 tufina = 12
kappaletta. — 1 tyynyri = 30 kappa. — 1 ankkuri =
15 kannua. 1 kannu = 2 tuoppia. 1 tuoppi = 4 korttelia.
1 kortteli = 4 jumprua. — 1 wuosi = 12 kuufautta = 52
wiikko. = 365 päiwää. 1 kuufausi = 30 päiwää. 1
wiikko = 7 wuorokautta. 1 wuorokausi = 24 tuntia. 1
tunti = 60 minuuttia. 1 minuutti = 60 sekuntia.

4. Uudet mitat ja painot,

jotka tulevat käytäntöön tammif. 1 p:stä 1892.

P i t u u s m i t a t.

1 metri	on	10 desimetriä (lähes 1 fynnäri 16½ tuum.)
1 desimetri	„	10 sentimetriä (4 tavallista tuumaa.)
1 sentimetri	„	10 millimetriä
1 dekametri	„	10 metriä
1 hektometri	„	10 dekametriä
1 kilometri	„	10 hektometriä
1 myriametri	„	10 kilometriä
1 uusjyly	„	2 metriä
1 wirsta	„	1 kilometriä
1 peninkulma	„	10 wirstaa eli kilometriä.

P i n t a m i t a t.

1 aari	on	100 neliometriä
1 hehtaari	„	100 aaria
1 neliökilometri	„	100 hehtaaria
1 neliöpeninkulma	„	100 neliökilometriä.

A s t i a m i t a t.

1 litra	on	10 desilitraa (wähän yli 3 forttelia)
1 desilitra	„	10 sentilitraa
1 sentilitra	„	10 millilitraa
1 dekalitra	„	10 litraa
1 hektolitra	„	100 litraa.

P a i n o m i t a t.

1 gramma	on	10 desigrammaa
1 desigramma	„	10 sentigrammaa
1 sentigramma	on	10 milligrammaa
1 dekagramma	„	10 grammaa

1 hehtogramma on	100 grammaa =	10 luotia
1 kilo	„ 1000 grammaa =	10 ³ luotia
1 leimiskä	„ 10 kiloa	
1 sentaali	„ 100 kiloa	
1 tonni	„ 1000 kiloa.	



5. Kerto- ja Jakotaulu.

2 kertaa 2 tefee 4	4 kertaa 4 tefee 16	7 kertaa 7 tefee 49
2 × 3 = 6	4 × 5 = 20	7 × 8 = 56
2 × 4 = 8	4 × 6 = 24	7 × 9 = 63
2 × 5 = 10	4 × 7 = 28	7 × 10 = 70
2 × 6 = 12	4 × 8 = 32	
2 × 7 = 14	4 × 9 = 36	8 kertaa 8 tefee 64
2 × 8 = 16	4 × 10 = 40	8 × 9 = 72
2 × 9 = 18	5 kertaa 5 tefee 25	8 × 10 = 80
2 × 10 = 20	5 × 6 = 30	
	5 × 7 = 35	9 kertaa 9 tefee 81
3 kertaa 3 tefee 9	5 × 8 = 40	9 × 10 = 90
3 × 4 = 12	5 × 9 = 45	
3 × 5 = 15	5 × 10 = 50	10 kertaa 10 tefee 100
3 × 6 = 18	6 kertaa 6 tefee 36	10 × 100 = 1000
3 × 7 = 21	6 × 7 = 42	
3 × 8 = 24	6 × 8 = 48	100 kertaa 100 tefee 10,000
3 × 9 = 27	6 × 9 = 54	100 × 1,000 = 100,000
3 × 10 = 30	6 × 10 = 60	1000 kertaa 1000 tefee 1,000,000



VI. Kirjoituskirjaimet.

1. Pienet kirjaimet.

Wasemmalla on painokirjain, jonka avulla helposti tunnet kirjoituskirjaimen nimen. Tietyksi piirrat taululle waan kirjoituskirjaimet.

i *i, ii.*

u *u, uu, ui.*

n *n, niin, uuni.*

m *m, muu, minun.*

r *r, ruuni, muuri.*

v w *v w, viiri, wiini, rivi.*

o *o, ovi, ori, on, onni.*

ö *ö, öin, möin oriin.*

a *a, ai, au, aaron airo.*

ä *ä, ää, äimä, väännä, väinö.*

e *e, ee, ei, eno, ero, eero, neuvo.*

l, lainalla älä elä, vaan
omalla.

t, tuli, tuuli, talo, lato, torni.

d, ladon laudat ovat teidän.

h, halla vei huuhdan.

k, kukko on kallen, kirkko.

j, jalka, jakka, jäljen.

y, yö, yrjö, tyyny, jyvä.

g, kengän, hengen länget.

p, pankon pää, pallo pyörii.

s, kissan suussa, suden päässä.

Wieraskielisissä sanoissa tavataan vielä
kirjaimet:

b, babiaani, biblos.

c, cicero, cecilia.

f, fanny, ulfilas.

q q, quintus, quebeck.

r x, xenofon, xantippa.

z z, zuider, zyrich.

a b c d e f g h i j k l m n o p
q r s t u v w x y z ä ö.

2. Isot kirjaimet.

O O, Olli, Otto, Olavin linna.

Ö Ö, Öellä alkaa sana öljy.

U, Uulla Ulla, Ukko ja
Usko.

Y, Yö, Yrjö, Ylös, Ylpeys.

A, Aamu, Alku, Alli,
Alus.

Ä, Äiti Ääni Äyskäri.

N, Niin, Nimi, Niilo.

M, Mikko, Matti, Mies.

I I, Isä, Ilta, Ilo, Iso, Itku.

V V, Viktor, Vilho, Veli, Voitto.

W W, Waara, Weikko, Woima,
Waimo.

J J, Jaakko, Jalo, Joulu.

H H, Heikki, Heinä, Hepo.

S S, Suomi, Simo, Seppä,
Samppo.

L L, Lauri, Laulu, Lahja,
Laina.

T T, Tuomas, Talvi, Tapa,
Toivo.

P P, Pekka, Paavo, Pentti.

R R, Riihi, Rinta, Ruis.

K K, Kaarlo, Kuopio, Koti.

E E, Esko, Eno, Ero, Eine.

Ja wieläkin on opittawa seuraawat wieraat
kirjaimet:

B B, Baden, Baijeri.

C C, Calais, Carlyle.

F F, Fyris, Fennia.

Q Q, Quiraut, Quinet.

X X, Xaver, Xeres.

Z Z, Zadok, Zebulon.

A B C D E F G H

I J K L M N O P

Q R S T U V W

X Y Z Ä Ö.

3. Kirjoitetut numerot.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9.



Aapiset 1.
Hyvärinen

MB 6817

Tästä Napifesta on Nälä-Karjalan kontrahhtikunnan
kokous Joensuuissa Joulukuun 20 p. 1888 yksimielisesti
päättänyt pöytäkirjaansa merkitä, „että kirja on erittäin
sowelias ja tarkoituksensa täyttävä kotia, pyhä- ja kierto-
koulua warten“.
